

nat05 DE CONJUNCTUURCYCLUS

De productiecapaciteit wordt groter door toename en/of verbetering van de beschikbare productiefactoren. De trendmatige groei van het nationaal inkomen veroorzaakt door de groei van de productiecapaciteit, noemen we **structurele ontwikkeling**.

De effectieve vraag bepaalt de feitelijke waarde van het nationaal inkomen. De ontwikkeling van het nationaal inkomen veroorzaakt door veranderingen in de effectieve vraag, noemen we **conjuncturele ontwikkeling**.

Als we structuur en conjunctuur in samenhang bekijken kunnen er drie situaties worden onderscheiden:

- Als de effectieve vraag kleiner is dan de productiecapaciteit is er sprake van **onderbesteding**. De groei van het reële nationale inkomen wordt beperkt door te geringe bestedingen. Een gevolg van onderbesteding is conjuncturele werkloosheid. Verruiming van de arbeidsmarkt kan via loonsverlagingen leiden tot (loon)kostendeflatie. Een ander mogelijk gevolg van onderbesteding is bestedingsdeflatie.
- Als de effectieve vraag groter is dan de productiecapaciteit is er sprake van **overbesteding**. De groei van het reële nationale inkomen wordt beperkt door een te geringe groei van de productiecapaciteit. Een gevolg van overbesteding is een overspannen arbeidsmarkt. Verkrapping van de arbeidsmarkt kan via loonsverhogingen leiden tot (loon)kosteninflatie. Een ander gevolg van overbesteding is bestedingsinflatie.
- Als de effectieve vraag gelijk is aan de productiecapaciteit is er sprake van **bestedingsevenwicht**.

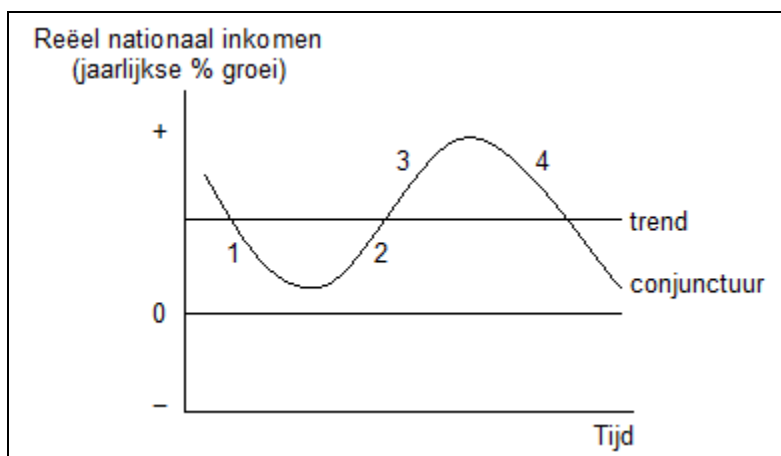
Als we over een langere periode kijken dan kunnen we de structurele ontwikkeling (trendmatige groei) van het reële nationaal inkomen berekenen door een gemiddelde te nemen.

Er zijn perioden met afnemende en toenemende groei. De afwijking van het trendmatig gemiddelde noemen we ook wel conjuncturele ontwikkeling (feitelijke groei).

De onderstaande grafiek is een schematische weergave van een **conjunctuurcyclus**.

In een conjunctuurcyclus kunnen verschillende fasen worden onderscheiden.

- Bij **laagconjunctuur** ligt de groei van het reële nationaal inkomen beneden de trend. Bij een afnemende groei beneden de trend is er sprake van een recessie (1). Een toenemende groei beneden de trend wordt opleving genoemd (2). Een recessie kan uitmonden in een depressie. De groei is dan negatief (beneden de nullijn) en de economie krimpt.
- Bij **hoogconjunctuur** ligt de groei van het reële nationaal inkomen boven de trend. Een toenemende groei boven de trend wordt expansie genoemd (3). Bij een afnemende groei boven de trend is er sprake van afzwakking (4).

De overheid streeft ernaar de conjunctuurcyclus te dempen door **anticyclisch begrotingsbeleid**.

Als het economisch slecht gaat (onderbesteding) worden er stimulerende maatregelen genomen: verhoging van de overheidsbestedingen en verlaging van de belastingen.

Als het economisch goed gaat (overbesteding) worden er afremmende maatregelen genomen: verlaging van de overheidsbestedingen en verhoging van de belastingen.

Anticyclische maatregelen moeten niet verward worden met **automatische stabilisatoren**.

Automatische stabilisatoren zijn begrotingsmechanismen die de conjunctuurcyclus afvlakken.

Als het economisch slechter gaat, zullen de belastingontvangsten automatisch dalen en de uitgaven voor uitkeringen automatisch stijgen. De terugval van de economie zal minder worden.

Als het economisch beter gaat, zullen de belastingontvangsten automatisch stijgen en de uitgaven voor uitkeringen automatisch dalen. De opleving van de economie zal minder worden.

De centrale bank kan de conjunctuur beïnvloeden via het **rentebeleid**.

Bij laagconjunctuur kunnen de bestedingen worden gestimuleerd door een renteverlaging. Sparen wordt minder aantrekkelijk en lenen om te consumeren en produceren wordt goedkoper.

Bij hoogconjunctuur kunnen de bestedingen worden afgeremd door een renteverhoging. Sparen wordt aantrekkelijker en lenen om te consumeren en produceren wordt duurder.